

ПУ "Олга Јовичић - Рита"
Краљево

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ "ОЛГА ЈОВИЧИЋ-РИТА"

-септембар 2021. године-

На основу члана 58., 68., 99. и 119. ст. 1. т. 2. Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019 и 6/2020), члана 17. Закона о предшколском васпитању и образовању ("Сл. гласник РС" бр. 18/2010, 101/2017, 113/2017- др. закон, 95/2018- др. закон и 10/2019) и чланова 21. ст. 1. ст. 2. и 92. ст. 1. Статута предшколске установе "Олга Јовичић-Рита" - Краљево, Управни одбор Предшколске установе "Олга Јовичић-Рита", на својој седници од -----године, доноси

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ "ОЛГА ЈОВИЧИЋ-РИТА", КРАЉЕВО

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предшколски програм Предшколске установе "Олга Јовичић-Рита", Краљево базира се на Закону о основама система васпитања и образовања, Закону о предшколском васпитању и образовању, Основама програма ПВО „Године узлета“, чија обавезна имплементација у ПУ „Олга Јовичић-Рита“ започиње од радне 2021/22. године.

Такође, ресурси за израду Предшколског програма Предшколске установе "Олга Јовичић-Рита", Краљево су:

- искуства у реализацији различитих облика и програма рада;
- специфичност контекста локалне заједнице и документација о учешћу предшколске установе у локалној заједници и локалне заједнице у животу предшколске установе;
- материјално-технички, финансијски и кадровски потенцијали установе;
- потребе и интересовања породица;
- документација стручног усавршавања кроз пројекте, истраживања практичара и хоризонтално учење...

Предшколским програмом Предшколске установе "Олга Јовичић-Рита" – Краљево, утврђују се услови за реализацију квалитетног програма васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста.

На основу Предшколског програма Предшколске установе "Олга Јовичић-Рита" – Краљево, Установа израђује Годишњи план рада ПУ и Развојни план рада ПУ.

Концепт Предшколског програма установе се базира на основним функцијама (начелима) предшколског васпитања и образовања, датим у Основама програма ПВО:

- Целовито сагледавање васпитања и образовања (јединство процеса бриге, неге, образовања и васпитања)
- Усмереност на дугорочне циљеве
- Интегрисан приступ учењу и развоју
- Континуитет у образовању
- Вредновање у функцији грађења квалитета програма усмереношћу на структурне и процесне димензије програма.

Предшколским васпитањем и образовањем се обезбеђује остваривање права сваког детета да се укључи у институционализован облик васпитно-образовног рада, задовољавање развојних потреба деце, потреба породице и друштва. Средина у којој дете живи треба да допринесе унапређивању свеукупног здравља, учења и развоја и пружи најбоље подстицаје. Једна од функција предшколског васпитања и образовања је да

доприноси развијању толеранције на различитости и ублажавању социјалних и културних разлика, поготово када су у питању деца из друштвено осетљивих категорија.

У планирању васпитно-образовног рада и креирању реалног програма, Установа ће се руководити општим циљевима Основа програма ПВО:

- Да сва деца кроз подршку њиховој добробити имају једнаке могућности за учење и развој
- Да сва деца учешћем у програму буду срећна, задовољна, остварена и прихваћена - Да деца развијају компетенције за целоживотно учење
- Да деца кроз учешће у програму имају прилику да упознају, истражују и преиспитују различита подручја људског сазнања, делања, различите културе
- Да породица активно учествује у програму
- Да васпитно-образовни кадар установе и други стручњаци испоље аутономију, креативност и професионалност, као и проактивно заступање интереса деце и породице
- Да уже и шире окружење буде место заједничког учења.

Програм рада се базира на основним концепцијама предшколског васпитања и образовања које обухватају схватање дететовог учења и развоја, схватање природе праксе и програма предшколског васпитања и образовања и схватање функције и природе васпитања и образовања на предшколском узрасту. Да би се програм васпитно-образовног рада са децом заснивао на концепцији Основа програма и наведеним постулатима, неопходно је да ове теоријско-вредносне постулате, кроз изградњу заједничког разумевања и преиспитивање својих знања и уверења, васпитач утемељује као лично релевантне и блиско повезане са сопственом праксом. С тога, паралелно са креирањем реалног програма, тећи ће и процес саморефлексије и рефлексије васпитача у сталној интеракцији са праксом. Теоријско-вредносни постулати се базирају на знањима, искуству, уверењима и вредностима и чине интерпретативни оквир којим се обликују поступци васпитача.

2. ПОРТРЕТ УСТАНОВЕ

Седиште Предшколске установе „Олга Јовичић-Рита“ Краљево, налази се у ул. Карађорђева бр.11

тел: 036/332-630 и факс 036/316-040

web sajt www.predskolskaustanovakv.rs

e-mail predskolska.ojr@gmail.com

2.1. Локално окружење

Краљево се налази у средишњем делу Србије и заузима простор око доњег тока реке Ибар и средњег дела тока реке Западне Мораве, са површином од 1530 км². Природна раскрсница копнених и водених путева централне Србије, територија Града Краљева представља колевку српске државе и културе. Највећи значај достигла је у средњем веку, о чему говоре бројни историјски споменици, пре свега манастири Жича и Студеница и тврђава Маглич.

Градско подручје Краљева чини град Краљево и још 15 насеља: Адрани, Чибуковац,

Грдица, Јарчујак, Конарево, Матаруге, Матарушка бања, Метикош, Ратина, Рибница, Витановац, Врба, Заклопача и Жича.

Све ово говори о богатом окружењу које представља одличан ресурс за упознавање природне и друштвене средине, као и културно-историјског наслеђа.

У самом граду постоје бројне јавне, културне и образовне институције и организације које пружају широку лепезу васпитно образовних садржаја: библиотека, музеј, Духовни центар, биоскоп, позориште, галерија, Дом друштвених организација, Дом војске, Црвени крст, радио и телевизијске станице, културно-уметничка друштва, бројна спортска друштва, еколошка друштва, плесни клубови, основне школе, средње школе, специјализоване школе и факултети.

У граду је лоцирано седам основних школа које се налазе у непосредној близини наших радних јединица, чиме је и просторно подстакнута професионална сарадња васпитача и учитеља, а деци олакшан прелазак из једне у другу установу.

Све наведено, и још много тога занимљивог и корисног, чини контекст у којем одрастају мали Краљевчани. Везе са окружењем најпре се остварују у оквирима које одређује породица, да би се, поласком детета у вртић, оно укључило у процесе којима се те везе проширују и даље обогаћују. Ми у вртићу се трудимо да све расположиве ресурсе у окружењу (природне, културно-историјске, рекреативне...) у највећој могућој мери користимо, како бисмо код деце изградили осећање да припадају свом окружењу и да оно припада њима.

2.2. Организациона структура установе

Васпитно-образовни рад са децом се у Установи остварује у облику целодневног, припремно-предшколског програма (четворочасовног и целодневног), полудневног облика рада у трајању од 6 сати, рад са децом на болничком лечењу, рад са децом у развојној групи.

Предшколску установу чини 13 радних јединица за целодневни боравак деце.

Припремни предшколски програм ће се реализовати у радним јединицама Установе и при основним школама (градско подручје), односно при основним школама и при месним заједницама (сеоско подручје).

Преглед наменски грађених радних јединица за децу

Ред. број	РАДНА ЈЕДИНИЦА	БРОЈ СОБА	КАПАЦИТЕТ		ПОВРШИНА РАДНЕ ЈЕД.	ПОВРШИНА ДВОРИШТА	АДРЕСА
			БРОЈ ГРУПА	БРОЈ ДЕЦЕ			
1.	ПОЛЕТАРАЦ	14	14	264	2100	1600	Ул.Карађорђева бр.11
2.	МЛАДОСТ	9	10	156	1076	3000	Нас. Моше Пијаде
3.	ПЧЕЛИЦА	10	10	212	640	2000	Ул.Пљакина бр.1
4.	БАМБИ	5	5	98	403	600	Ул.Шолајина бб

5.	НЕВЕН	10	10	196	1068	3000	Ул.Александра Белића бб
6.	ЗВЕЗДАНИ ГАЈ	3	3	58	267	700	Ул.Излетничка бб
7.	ПЛАВИ ЧУПЕРАК	3	2	32	267	200	Ушће
8.	ЛАНЕ	5	5	98	503	3600	Мат. Бања бб
9.	ВЕСЕЉКО	3	3	62	140	/	Ул.Доситејева бр. 178
10.	ПЕТАР ПАН	5	5	98	437	2900	Ул.Солунских ратника бр. 1
11.	ШВРЋА	2	2	32	80	/	Ковачи бб
12.	РАТАРСКА КАПИЈА	8	8	166	2480	8500	Ул. Ђорђа Радића бр.8
	УКУПНО:	77	77	1472	9461	26100	

Напомена: Када се у обзир узму критеријуми за одређивање броја деце у васпитним групама као што су узраст деце и укљученост деце са сметњама, број деце коју Установа може да прими, реално је мањи. Узимајући у обзир да потребе родитеља за организованим облицима збрињавања деце превазилазе расположиве капацитете, полудневни боравак се у неким објектима организује двосменски, а број деце у појединим радним јединицама и васпитним групама је изнад оптималног.

Предшколска установа у целодневном боравку има 10 – то часовно и 11-то часовно радно време. Сви објекти установе имају 11-то часовно радно време од 5.30 – 16.30, осим објекта „Плави чуперак“ у Ушћу, који има 10-то часовно радно време од 5.30 – 15.30 часова.

Друга смена (поподневна) ради у објекту „Младост“ од 11.30 – 20.30 часова. Јаслену и васпитну групу похађају деца из свих радних јединица, у зависности од потреба родитеља.

Рад у летњим месецима одвијаће се у радним јединицама установе у зависности од потреба деце и родитеља, према утврђеним активностима, а на основу плана чији предлог доноси директор Установе, а одлучује Управни одбор Установе. Ради економичности и уштеде у пословању установе, директор ће у договору са Управним одбором Установе, узимајући у обзир и потребе корисника Установе уводити колективни годишњи одмор за поједине објекте.

Радно време васпитача у припремном предшколском програму усклађиваће се са ритмом рада школа, и зависиће од термина када су слободне учионице уколико нема посебне просторије за рад ових група.

У складу са школским календаром Установа неће радити у време државних и верских празника.

На сеоском подручју рад у припремном предшколском програму усклађиваће се и према распореду локалног превоза до насељених места. У објектима установе рад у припремном предшколском програму одвијаће се после 15.00 часова, када се заврши рад деце у целодневном боравку.

редни број	профил стручности	број постојећих радника	норматив	одступања	
				+	-
1	Руковођење	3 (директор + 2 помоћника директора)	5		2
	Секретар установе	1	1		
	Руководилац финансијско-рачуноводствених послова	1	1		
	Шеф кухиње	1	1		
2	Стручни сарадници	6 (+1 урачунат под редним бројем 1)	7		1
3	Сарадник за унапређивање превентивне здравствене заштите и неге деце	1	1		1
4	Нутрициониста	2	2		
5	Сарадник за исхрану	1		1	
6	Социјални радник	2	2		
7	Васпитач Дефектолог-васпитач	141 (+2 урачунат под редним бројем 1) 2	171		28
8	Медицинске сестре-васпитачи	62	72		10
9	Сарадник-мед.сестре за превентивну здравствену заштиту и негу деце	11	15		4
10	Припрема хране и сервирање	27	28		1
11	Административно правно-финansiјски послови	13	11	2	
12	Одржавање хигијене	33	55		22
13	Технички послови	11	12		1
Укупно:		318	385		
Разлика:					67

У свим групама се васпитно-образовни рад остварује на српском језику.

2.3. Култура Установе

Мисија наше Установе је стварање и неговање услова за подстицање свих аспеката дечјег развоја, кроз тимски рад запослених у предшколској установи и неговање партнерских односа са родитељима. Реализујемо васпитно образовни рад и негу уважавајући значај раног

развоја за свеукупан развој деце. Радимо на стручном усавршавању свих запослених и настојимо да то знање и искуство примењујемо у свакодневном раду.

Мото: Вртић – место заједничког живљења деце и одраслих

3. ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА КАО МЕСТО РЕАЛНОГ ПРОГРАМА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. Он не може бити унапред писани документ већ се гради кроз заједничко учешће свих учесника, обликује културом вртића, породице и локалне заједнице и ширег друштвеног контекста и планским и промишљеним деловањем васпитача заснованим на концепцији Основа програма.

3.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења

Васпитно-образовна програм се гради кроз заједничко учешће деце и одраслих као аутентичних људских односа и заједништва у ситуацијама, догађајима и активностима које за њих имају смисла, као процес заједничког учења деце и одраслих кроз који одрасли и деца заједнички конструишу знања и разумевање себе и света, а не као примена програма на децу према унапред испланираним појединачним активностима и издвојеним садржајима подучавања. Програм је израњајући, а не унапред прописан.

У ПУ “Олга Јовичић-Рита” Краљево, кроз реалан програм подржавају се циљеви усмерени на персоналну, делатну, социјалну добробит детета. За дете, програм се манифестује као остваривање његове добробити кроз односе који се развијају са физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама делања (игри, животно-практичним ситуацијама и планираним ситуацијама учења). У реалном програму, добробит за дете је да се ОСЕЋА: добро и витално, остварено и срећно, сигурно, усклађено са правилима окружења, да ЈЕСТЕ: укључено у заједницу, саслушано и уважено, прихваћено, физички активно, окружено познатим и истовремено новим изазовима, да јесте пријатељ са неким; да МОЖЕ: да истражује, пита, машта, упознаје свет око себе, да се изражава на различите начине, да буде креативно, да има иницијативу, да опслужује себе, да спознаје своје снаге, да види да је важан; да УМЕ: да прави избор, доноси одлуке, управља својим емоцијама, одлаже своје жеље, да успешно комуницира и сарађује, да прихвата друге и развија пријатељске односе, да брине о другима и окружењу, да учи и воли да учи, да прихвата промене.

Усмерени смо на планирање подршке процесу учења засноване на принципима развијања реалног програма, уместо на вођење деце ка налажењу што бржег решења као продукта пројекта:

- принцип усмерености на односе – фокус је на стварању окружења које подржава уважавање, одговорност, заједништво
- принцип животности – фокус је на аутентичним искуствима и интересовањима,

збивањима и питањима

- принцип интегрисаности – фокус је на стварању прилика за богато искуство – учење кроз доживљај и делање
- принцип аутентичности – фокус је на уважавању посебности сваког детета и његових јаких страна
- принцип ангажованости – фокус је на иницијативи деце, њиховом избору, ангажовању, стварању, испробавању
- принцип партнерства – фокус је на уважавању и укључивању перспектива деце, породице, заједнице.

Планирање васпитно - образовног процеса настаје и развија се у заједништву деце, родитеља и васпитача. Програм који настаје је смислено повезан са контекстом и истраживањима релевантим деци и одраслима у заједници.

Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учења у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Процес планирања је стваралачки (није унапред дат) и одражава реалност живота групе, смислен је заједници а доноси измене у простору и креираним ресурсима. У процес планирања укључени су и родитељи а васпитач планира места у локалној заједници у којима деца могу да проширују искуства везана за тему или пројекат. Циљ у планирању није доћи до брзог решења или овладати неким знањима већ планирање подршке процесу учења засноване на принципима развијања реалног програма.

Документовање омогућава видљивост програма и учења и развоја деце. Видљивост процеса учења је пре свега доступан и потребан деци како би могли да посматрају свој напредак у учењу, да договарају и праве претпоставке о будућем смеру истраживања. Сврха документовања је и континуирано грађење квалитета програма кроз критичко преиспитивање и рефлексивни приступ.

3.2. Врсте програма и услуга

Кроз сарадњу са локалном заједницом и родитељима доприносимо повећању обухвата деце, видљивости рада установе и промоцији значаја раног развоја. Континуирано проширујемо понуду квалитетних програма, креирамо додатну подршку деци и породици и пружамо прилику деци да учествују у животу заједнице и користе могућности које она нуди као подстицај за учење и рани развој у циљу добробити читавог друштва.

У оквиру делатности Установе организовани су различити облици рада са децом: целодневни боравак, четворочасовни припремни предшколски програм, мешовите групе, развојна група, групе на болничком лечењу.

Целодневни и полудневни програм	Трајање програма	Дневно трајање
Програм целодневног боравака		
Јаслице за децу узраста од 1	Од 1. септембра до 31.	До 11 сати дневно

до 3 године при радним јединицама	августа	
Вртић за децу узраста од 3 до 5,5 година при радним јединицама	Од 1. септембра до 31. августа	До 11 сати дневно
Припремни предшколски програм за децу узраста од 5,5 до 6,5 година при радним јединицама	Од 1. септембра до 31. августа	До 11 сати дневно
Развојна група	Од 1. септембра до 31. августа	До 11 сати дневно
Програми полудневног боравка		
Припремни предшколски програм у трајању од 4 часова на градском и сеоском подручју (узраст од 5,5 до 6,5 година)	Према календару основне школе	4 сата дневно
Програм полудневног боравка за децу узраста од 3 до 5,5 година	Према календару основне школе	6 сати дневно
Групе на болничком лечењу	Од 1. септембра до 31. августа	5 сати дневно
Мешовите васпитне групе за децу узраста од 3 до 5,5 година (пројекат "Инклузивно предшколско васпитање и образовање")	Од 1. септембра до 31. августа	4 сата дневно

Програм	Носиоци активности	Динамика	Напомене
Драмска секција	Чланови драмске секције (васпитачи и мед.сестре васпитачи)	Током године	Чланови секције припремају представе за децу из ПУ и за децу која не похађају ПУ
Летовање и зимовање деце	Васпитачи и мед.сестре васпитачи	Летовање: мај и јун у трајању од 7 дана	Савет родитеља одлучује о избору локалитета (на основу предлога

		Зимовање: новембар, децембар, јануар, фебруар у трајању од 7 дана	васпитача и агенције која организује пут и боравак)
Излети	Васпитачи и мед.сестре васпитачи	У периоду септембар- октобар и мај- јун у трајању од 1 дана	Савет родитеља одлучује о избору локалитета (на основу предлога васпитача и агенције која организује пут и боравак)
Саветовалиште за родитеље	Стручна служба	Током године према интересовању родитеља	Стручна служба пружа помоћ и подршку у свим питањима везаним за васпитање, образовање и одрастање деце, као и јача компетенције за родитељство
Пројекат "Инклузивно предшколско образовање и васпитање"	координатор Пројекта (помоћник директора), стручна служба, васпитачи	Током године	Отварају се две мешовите групе у Самаилама у четворочасовном трајању ради подстицања укључивања деце са руралног подручја у васпитно- образовни систем
Пројекат „ Индиго“	Социјални радник, 7 васпитача из припремно предшколских група	Током године	Потпуно укључење ромске деце у васпитно- образовни систем и праћење

			долазности уз обезбеђивање елементарних услова за рад
Пројекат „Подршка процесу транзиције деце из предшколске установе у основну школу“	Руководиоци радних јединица- Пчелица, Невен, Ратарска капија	Током године	Оснаживање партнерских односа између родитеља, деце и васпитно- образовних установа кроз формирање Клубова родитеља и успостављање континуитета током транзиције у школу
“Предшколска онлајн заједница учења”	Педагог	Током године	Подршка породицама, која је кључна за одржавање услова за добробит деце, посебно у овим измењеним неповољним околностима. Подршка је потребна свим породицама, како онима чија деца бораве у вртићу, тако и онима чија деца из било ког разлога нису у вртићу.

3.3. Физичко окружење као димензија програма

Физичко окружење (просторно-временска организација) на директан начин обликује

положај детета и васпитача у програму. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује физичко окружење чине непосредну средину за учење. Простор није нешто дато по себи, независно од програма, већ обрнуто, он на најдиректнији и најконкретнији начин одражава концепцију програма и треба да буде у складу са концепцијом Основа.

Простори на нивоу објеката су различити по величини и капацитету, неки се налазе у урбаним деловима града, а други су у природном окружењу, скоро сви имају дворишта и терасе. Оно што је заједничко за све просторе јесте да су безбедни и предвидиви, отворени и доступни. У оквиру сваког вртића сви простори, унутрашњи и спољашњи су повезани и међусобно интегрисани са флексибилном наменом. Простор одражава концепцију програма и нарочита пажња се посвећује сталном реструктурирању, развијању и обогаћивању простора у партнерству са породицом.

Простор је променљив и динамичан. Приступачан је за сву децу, подстицајан, инспиративан и омогућава деци да бирају активности и садржаје и начине груписања; могу да раде заједно и сарађују, али и да се осаме и да самостално да користе материјале на различите начине. Деца имају могућност да реорганизују простор, уређују га, истражују, креирају, стварају. На тај начин деца граде лични и групни идентитет и добијају прилику да се осете уважено и одговорно, а пре свега имају мноштво прилика да уживају и да се радују.

Простор је организован кроз просторне целине. Промене у простору резултат су истраживања иницирана дечјим питањима, игром и пројектима које као мале заједнице развијају. Материјали који се могу наћи у простору су природни, пластични, дрвени, рециклажни и други који омогућавају вишенаменско коришћење и подстичу дечју машту и креативност. Осим играчака и материјала са вишенаменском употребом у простору се могу пронаћи и реални предмети који омогућавају деци непосредан доживљај стварности. Двориште и сви простори вртића су места за игру и учење и одражавају концепцију програма. Функције свега изложеног у простору су истраживање, видљивост програма, персонализованост (даје слику идентитета групе и појединаца), и подстичу заједничког учешћа свих актера (деце и одраслих у вртићу и заједници).

Временска организација је флексибилна у односу на структурирање редоследа и трајања различитих ситуација и активности у вртићима. Дневни ритам активности је устаљен, што омогућава предвидљивост и помаже деци да стекну дневне рутине. Свакодневне активности (обедовање, спавање, боравак напољу...) се планирају у дијалогу са породицом и локалном заједницом, а у складу са потребама деце. Уважавају се индивидуалне разлике (у вези са исхраном, одмором) које подржавају дечје добробити. Промисља се о начинима договарања са децом о правилима везаним за рутине и подстиче самосталност деце у обављању рутина.

Преглед наменски грађених радних јединица за децу

Ред.број	РАДНА ЈЕДИНИЦА	БРОЈ СОБА	КАПАЦИТЕТ		ПОВРШИНА РАДНЕ ЈЕД.	ПОВРШИНА ДВОРИШТА	АДРЕСА
			БРОЈ ГРУПА	БРОЈ ДЕЦЕ			
4.	ПОЛЕТАРАЦ	14	16	264	2100	1600	Ул. Карађорђева бр. 11

5.	МЛАДОСТ	12	13	178	1076	3000	Нас. Моше Пијаде
6.	ПЧЕЛИЦА	10	10	212	640	2000	Ул. Пљакина бр.1
7.	БАМБИ	5	8	98	403	600	Ул. Шолајина бб
8.	НЕВЕН	10	12	196	1068	3000	Ул. Александра Белића бб
9.	ЗВЕЗДАНИ ГАЈ	3	6	58	267	700	Ул. Излетничка бб
10.	ПЛАВИ ЧУПЕРАК	3	3	32	267	200	Ушће
11.	ЛАНЕ	5	6	98	503	3600	Мат. Бања бб
12.	ВЕСЕЉКО	3	3	62	140	/	Ул. Доситејева бр. 178
13.	ПЕТАР ПАН	5	5	98	437	2900	Ул. Солунских ратника бр. 1
14.	ШВРЋА	2	3	32	80	/	Ковачи бб
15.	РАТАРСКА КАПИЈА	9	10	186	2480	8500	Ул. Ђорђа Радића бр.8
16.	МИЛОМИР	5	5	98	806,70	3213	Берановац бб
	УКУПНО:	86	100	1612	10267,7	26103,213	

4. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

4.1. Партнерство са породицом

Породица је примарни и најважнији васпитач деце. У оквиру праксе предшколске установе, породице треба да имају могућности и прилике да бирају, активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освешћују своје потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције. Развијање партнерства са породицом подразумева преиспитивање полазишта, претпоставки и очекивања од сарадње са породицом и постојећих образаца моћи.

Укључивање чланова породице у живот и рад деце у вртићу од великог је значаја, како за богаћење процеса учења у радној соби, тако и за надоградњу интересовања и учења код куће. Чланови породице су особе које детету пружају свакодневну пажњу, васпитање и учествују у одлучивању о питањима која су значајна за дететов живот. Зато се трудимо да сарадњи са породицама посветимо велику пажњу, да је стално унапређујемо и изналасимо начине за укључивање породице у све аспекте програма. У темеље сарадње са породицом

уграђујемо разумевање, прихватање различитости, охрабривање и подстицање базичне везе коју дете има са својом породицом.

Облици сарадње са породицама које негујемо и развијамо:

- Индивидуални разговори са родитељима;
- Саветовалиште за родитеље
- Редовни родитељски састанци;
- Анкете за родитеље у циљу прикупљања података о потребама и интересовањима детета и породице;
- Креативне радионице и играонице за децу и родитеље;
- Индивидуални саветодавни рад са родитељима;
- Боравак родитеља у групи и учествовање у активностима;
- Заједничке посете, шетње и излети;
- Учешће родитеља у прикупљању дидактичког и другог разноврсног материјала потребног за реализацију појединих активности;
- Панои за родитеље – информисање родитеља;
- Упознавање родитеља са продуктима дечјег стваралаштва- изложбе дечјих радова;
- Приредбе за маме и тате, баке и деке;
- Помоћ родитеља око организовања и припремања приредби;
- Учешће родитеља у акцијама уређења вртића и оплемењивања простора.

Родитељи су укључени у процес рада и вредновања квалитета Установе у оквиру следећих стручних тела: Савет родитеља, Актив за развојно планирање, Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, Тим за инклузивно образовање, Тим за унапређење квалитета и развој установе, Тим за самовредновање, Тим за професионални развој, Тим за културне и јавне манифестације. На тај начин породице учествују у доношењу одлука, решавању проблема, превазилажењу изазова, унапређивању квалитета рада разматрајући текућа питања из живота Установе која се тичу њихове деце. Поред учешћа родитеља у раду стручних тела подржава се активно учешће породице у животу и раду вртића. Стварају се могућности и прилике да породице одлучују, активно учествују у васпитању и образовању своје деце, учествовањем на родитељским састанцима, осмишљавањем и реализовањем различитих радионица; неговањем родитељских иницијатива; креирањем различитих флајера...

4.2. Повезаност са локалном заједницом

Заједница обликује услове и начине одрастања детета и праксу предшколске установе. Предшколска установа обогаћује своју праксу коришћењем ресурса локалне заједнице, а деца учешћем у заједници развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Различита окружења у локалној заједници (школа, центри културе, спорта и рекреације, отворени простори, друге институције локалне средине) су простори заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку.

Границе средине у којој се одвијају васпитно-образовне активности са децом, одавно су померене од капија вртића према ужем и ширем окружењу. Свако место и свака ситуација у којој се деца нађу права је прилика за учење и сазнавање новог. А могућности за учење које нуди друштвена средина су неограничене - у њој су све теме животне и подстичу природни ентузијазам и радозналост деце. Наша установа се увек изнова труди да, на темељима вишегодишњих позитивних искустава у сарадњи са установама, фирмама, удружењима и појединцима, везе са локалном заједницом проширује и обогаћује новим садржајима.

Ресурси у локалној заједници на које се наша установа ослања :

- Краљевачко позориште - дечје позоришне представе, помоћ у реализацији годишње приредбе Установе, стицање сазнања о томе шта је позориште, ко ту све ради, како се понашамо у позоришту...;
- Градски музеј – посете изложбама;
- Градска библиотека "Стефан Првовенчани"- посете, упознавање са начином рада, разговори о књигама, креативне радионице, развијање љубави према писаној речи;
- Културни центар - изложбе
- Центар за социјални рад - редовна професионална сарадња, укључивање у заједничке акције;
- Геронтолошки центар - дружење са бакама и декама поводом Дана старих;
- Биоскоп "Кварт"
- Локална самоуправа – редовна сарадња са оснивачем;
- Локални медији - медијска подршка значајним активностима Установе (текстови, вести, телевизијске емисије);
- Дом здравља-редовни систематски прегледи, здравствена едукација деце, родитеља и запослених
- Центар локалних услуга града Краљева

Културне и јавне манифестације

- **Бициклијада/тротинијада** која се традиционално одржава у мају сваке године, у центру града у сарадњи са Црвеним Крстом;
- **Обележавање значајних датума:** Дечја недеља, Дани пролећа, Дан планете Земље, Дан здраве хране, Дан старих, Дан жена, Дани јесени, Нова година, ускршњи и божићни празници...;
- **Завршна приредба Установе** одржава се сваке године крајем маја или почетком јуна, поводом испраћаја предшколаца из вртића. Свечани програм припремају васпитачи са децом припремних група, за родитеље и представнике друштвене заједнице.
- **Манифестације** (музичке, ликовне, еколошке, спортске, "Растимо уз плес") које се организују на нивоу града или у другим срединама, у које се деца наших вртића укључују.

Отвореност Установе огледа се и кроз присуство волонтера и студената (васпитача, педагога, психолога, логопеда, дефектолога, социјалних радника) који могу реализовати стручну праксу, стицати радно искуство и реализовати истраживачке пројекте у вртићима.

Сарадња Установе и основних школа се континуирано одвија кроз посете предшколске деце свим школама на територији града Краљева, учешће на приредбама, као и кроз посете учитеља вртићима и заједничких састанака стручних сарадника школе, стручних сарадника Установе, васпитача и родитеља чија деца полазе у школу.

Отвореност Предшколске установе огледа се и у видљивости путем веб сајта установе, фејсбук странице Установе на којима се презентују активности Установе, васпитно-образовни и едукативни садржаји и примери добре праксе. Многобројне активности Установе пропраћене су и медијски, гостовањем представника Установе у телевизијским и радијским емисијама.

4.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група

Развој инклузивне праксе којом се уважава родна, културна, здравствена и свака друга различитост, развија осетљивост на дискриминацију (родну, културну, социјалну, националну...) и посебна пажња се посвећује укључивању деце из осетљивих група.

Установа је формирала Тим за инклузију као вид систематске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе установе и неговању инклузивне праксе. Путем едукације васпитача, медицинских сестара васпитача, стручних сарадника и сарадника, коришћењем релевантне стручне литературе и применом дигиталних технологија континуирано радимо на повећању отворености и осетљивости за инклузивност и унапређивање компетенција за планирање и реализацију васпитно-образовног рада и различитих облика додатне подршке у овој области. Установа остварује сарадњу са Интерресорном комисијом чији је задатак да изврши процену потреба за додатном здравственом, социјалном и образовном подршком детету.

Облици додатне подршке деци и породици које установа организује у сарадњи са партнерима на нивоу локалне заједнице су: Центар локалних услуга града Краљева, Група за децу и младе "Индиго", НВО "Руке пријатељства", Удружење "Аутизам Краљево", СОС Дечије село, Центар за социјални рад, Црвени крст, учешће у пројекту "Инклузивно предшколско васпитање и образовање", редован део Мултисекторског тима на нивоу Града Краљева за инклузивно предшколско васпитање и образовање.

4.4. Транзиција и континуитет

Деци је потребан континуитет искустава из различитих животних окружења кроз који се гради осећање сигурности и смисла и развијају диспозиције за учење као основ целоживотног учења.

Транзициони периоди обухватају неколико месеци пре и након што дете пређе на следећи ниво васпитања и образовања: када дете први пут полази у предшколску установу (јасле, вртић, ППП), када прелази из јасала у вртић (мења групу) и када полази у школу.

У циљу припреме деце за полазак у вртић, са свим родитељима новоуписане деце реализују се општи родитељски састанци, деле се брошуре на тему адаптације, као и писана обавештења и изјаве у медијима, на сајту и фејсбук страници Предшколске установе. Све медицинске сестре васпитачи са родитељима праве индивидуални план адаптације. За све

додатне информације, недоумице и савете, родитељим могу да посете Саветовалиште за родитеље у оквиру Предшколске установе.

У циљу преласка деце из јаслене у васпитне групе, током лета се организују заједничке активности, упознавање са новим простором и васпитачима. Такође, за све додатне информације, недоумице и савете, родитељим могу да посете Саветовалиште за родитеље у оквиру Предшколске установе.

У циљу припреме деце најстаријег предшколског узраста за полазак у школу, наша установа сваке године планира и реализује различите облике сарадње са основним школама у локалној заједници. Сврха овакве сарадње је остваривање континуитета између два нивоа васпитно-образовног рада са децом, вртића и школе, тако да се на новом ступњу очувају и надограде достигнућа претходног.

Добро испланиране активности у овој области омогућују да се предшколци благовремено и непосредно упознају са новим простором у коме ће се ускоро наћи, са будућим учитељима и начином живота и рада у школи, као и да се активности са децом ускладе са захтевима које ће пред њих постављати школска средина.

Сарадња предшколске установе са школом одвија се на свим нивоима, почев од директора, преко стручних сарадника, васпитача и учитеља, све до родитеља и деце.

Сарадња са основним школама остварује се континуирано током целе године по програму рада стручних сарадника и стручних актива.

Активности које се реализују у домену ове сарадње односе се на:

1. Посете предшколске деце школи
2. Упознавање са простором школе и учитељима
3. Посете школском часу
4. Заједничке изложбе, спортске манифестације, приредбе и сл.
5. Размену података о деци и њиховом развоју
6. Посете учитеља активностима
7. Заједнички састанци васпитача и учитеља.

Такође, наша установа је део пројекта „Подршка процесу транзиције деце из предшколске установе у основну школу“.

5. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

5.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Програм развоја праксе и професионалног развоја одвија се кроз сарадњу са стручним сарадницима и колегама, уз ослонац на размену са децом и породицом.

Професионални развој фокусиран је на оснаживање свих запослених у складу са новом концепцијом Основа програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета.

Рефлексивна пракса се организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања које покрећу практичари или узимањем учешћа у истраживањима и пројектима.

У установи се реализују различити начини планирања и остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и сопствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом. План стручног усавршавања реализоваће се и кроз рад Васпитно–образовног већа и стручних актива. Годишњим планом стручног усавршавања планирамо и редовно стручно усавршавање васпитача, медицинских сестара - васпитача и стручних сарадника и сарадника путем акредитованих семинара.

Похађани семинари, примери добре праксе се реализују и презентују у вртићима, на активима Установе, на стручним сусретима васпитача, медицинских сестара васпитача и стручних сарадника. Размене са другим установама, као и унутар наше Предшколске установе, посебно када се ради о имплементацији Година узлета, претежно ће се реализовати хоризонталним учењем.

Наша установа има праксу учешћа у развојним пројектима “Инклузивно предшколско васпитање и образовање”, „Подршка процесу транзиције деце из предшколске установе у основну школу“, “Предшколска онлајн заједница учења”, “Индиго”.

5.2. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма

Реализација Предшколског програма прати се и вреднује на нивше нивоа.

Шта пратимо и вреднујемо?	Ко учествује?	На који начин?
Усклађеност са Годишњим планом рада Установе за сваку годину и Развојним планом	Тимови Активи Стручни сарадници Директор и помоћници директора	Упитници, Записници са састанака
Реалан програм васпитно-образовног рада у Предшколској установи	Медицинске сестре-васпитачи, Васпитачи, Стручни сарадницима,, Родитељи Директор и помоћници директора	Увид у простор и материјале, Упитници, анкете, чек листе о простору и материјалима, Евиденција о планирању, реализацији и евалуацији на нивоу групе (Књига података и евиденције о деци и породици, Тематско/пројектни портфолио
Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе	Медицинске сестре-васпитачи, Васпитачи, Стручни сарадницима, Родитељи Директор и помоћници	Записници са родитељских састанака, Записници са састанака Тимова, Упитници родитеља, Евиденција сарадње са

	директора	породицом, локалном заједницом, породицама деце из осетљивих група, Евиденција реализације транзиције детета и породице
Предшколска установа као место рефлексивне праксе	Медицинске сестре-васпитачи, Васпитачи, Стручни сарадницима, Родитељи, Директор и помоћници директора	Упитници за самоевалуацију, Анкете за родитеље, Анализа документације

Годишњи извештаји о реализацији, праћењу и вредновању свих програма из Предшколског програма, саставни су део Извештаја о раду Предшколске установе, који разматра Васпитно-образовно веће, а усваја Управни одбор.

У Краљеву дана 14.09.2021. године

Број:7721

Објављен на огласној табли Установе

Дана:14.09.2021. Године

Директорка Установе

Габријела Чмерић

Председница Управног одбора Установе

Славица Миленковић